

«Επί της περιφέρειας του κύκλου» Ε.Λαδιά Εκδόσεις Gema 2021 σελ.201

«Ξυνόν γαρ αρχή και πέρας επί κύκλου περιφέρειας». **Ηράκλειτος**

Στη πολυφωνική αυτή Νουβέλα της **Ελένης Λαδιά**, όπου οι προσωπικές αφηγήσεις και εμπειρίες διαπλέκονται με μυθικά γεγονότα, μυθολογικά παράδοξα και άγρια πραγματικότητα, διαχρονικές ιστορίες, παράξενα παραστατικά, αλλά και με στοιχεία της λαϊκής παράδοσης και αρχέγονους μύθους, στις φωνές των ηρώων έρχονται να προστεθούν και άλλες. Η λεύκα, τα ποτάμια, τα πουλιά, τα δέντρα, τα βρέφη, ζωντανοί μα και αγαπημένοι νεκροί, ασκητές, νομάδες και πλανόδιοι, ο καθένας με τον τρόπο του αφηγείται το δικό του κομμάτι της ιστορίας περιδιαβάζοντας τις εποχές και ανασυνθέτοντας το άρωμα της καθεμιάς, σε μια περιοχή που υπήρξε ανέκαθεν σταυροδρόμι πολιτισμών και τεχνών.

Πίσω από τη δύσκολη, ακόμη και αδύνατη προσαρμογή σ' έναν κόσμο όπου το όνειρο είναι νεκρό, όπου φτιάξαμε ένα τείχος από όνειρα και μέσα σε αυτά χάσαμε την ψυχή, όπου βασιλεύει ο άκαρδος νόμος της ζούγκλας, όπου οι άνθρωποι είναι θηρία και προσθέτουν άλγος επί το άλγος της ψυχής του ανθρώπου, διαφαίνεται η έγνοια να αναμετρηθεί αυτό το ανώνυμο μέλλον με τις σκιές του παρελθόντος, το παρελθόν που έχει μόνον μνημονικό και αναμνηστικό χαρακτήρα και δεν γίνεται ποτέ παρόν. Πώς να σβήσεις την εκδίκηση, την φιλοδοξία, τον εγωισμό και τον φθόνο, πώς να σκοτώσεις αυτές τις καινούργιες Ερινύες;

Η Ευδοξία πηγαίνει να βρει την ψυχή. Γνωρίζει πως η ψυχή είναι αθάνατη και πως ούτε φθείρει ούτε φθείρεται, όπως λένε τα κείμενα των σοφών.

Η συμβουλή του Παράδοξου άνδρα (το δαιμόνιό της) είναι: «Κατά την πορεία σου θα βαδίζεις πάντα στην επιφάνεια του κύκλου, επί της περιφέρειας του κύκλου. Αν βγεις έξω από την περιφέρεια, θα πέσεις στα εξωτερικά σημεία του κύκλου, θα σπάσεις τα όρια και θα χαθείς. Κι αν πέσεις εντός της περιφέρειας, θα πέσεις στα εσωτερικά σημεία του κύκλου, θα σπάσεις επίσης τα όρια και θα παγιδευτείς. Λοιπόν πρόσεχε, πάντα στην περιφέρεια του κύκλου».

Η Ευδοξία πήρε τον ένα από τους τρεις δρόμους που ανοίγονταν μπροστά της από παρόρμηση και όχι από επιλογή, μολονότι μία ρήση του Ηράκλειτου την ειδοποίησε πώς είναι μάταιο να ψάχνει κανείς τα πέρατα της ψυχής, δεν θα τα βρει, όποιον δρόμο κι αν ακολουθήσει, διότι αυτή έχει βαθύ λόγο...

Στον δρόμο της η Ευδοξία συνάντησε τον ποταμό Ληθαίο (ένας νεκρικός ποταμός), υιός της Λήθης και είδε να κάθεται στην άκρη του ένας άνδρας και να θρηνεί για την ανυπαρξία του Θεού, σε ένα μοναστήρι, όπου μία φορά το έτος ζωντανεύει μία τοιχογραφία του, γνωρίζει τον ασκητή που βρισκόταν έγκλειστος στο κελί του και έχει επιβάλει τον αυτοεγκλεισμό του, βλέπει ολοφάνερα την μυθολογική σκηνή με τον Ορφέα, που πήγε ικέτης στον Άδη, για τον έρωτά του για την Ευρυδίκη και τον διαμελισμό του από τις Μαινάδες, συναντιέται με τον ορφικό μύστη, ο οποίος θέλει και αγωνίζεται να βγει από τον αφόρητο βαρυπενθή κύκλο, διαδραματίζεται η τελευταία συνάντηση με τον Διάβολο, που τώρα είναι μεταμφιεσμένος σε βρέφος και κλαίει, γιατί επιθυμεί να ενταχθεί στην αγία Τετράδα ή Τριάδα και δεν έγινε η «δευτέρα φύση του Λόγου», θα βρεθεί με τον Νάρκισσο, που ήταν βαθιά ερωτευμένος με τον εαυτό του, και μία τελευταία συνάντηση επίσης με τον Παράδοξο άνδρα, ο οποίος υπήρξε ο αντιφατικός μέντορας της με το σύνθημα **«ολοψύχως στην Τέχνη»** που τον παίρνουν οι Ζεφυρίτιδες Αύρες. Η Ευδοξία βγάζει με ανυπόφορο πόνο τα ποθητά φτερά, αν και γνωρίζει τον μύθο του Ίκαρου που γεννήθηκε από ένα όνειρο

,έστω και αν αυτό γύρισε πολύ γρήγορα σε εφιάλτη ,ναι ,το όνειρο να αποκτήσει την ελαφράδα και την ελευθερία των πουλιών ,να βγάλει φτερά και να νικήσει τη βαρύτητα, η Ευδοξία γνωρίζεται με ένα παράξενο κοριτσάκι που ονομάζεται Μέλπω και ήταν η ψυχή του δένδρου λεύκα. Στην εξέλιξη της ιστορίας η Ευδοξία παγιδεύεται στον ύπνο της, στην χώρα των Φθονερών, οι οποίοι θέλουν να της ξεριζώσουν τα φτερά. Τελικά τη σώζει η μικρή Μέλπω. Στον τεράστιο επίπεδο καθρέφτη, στον μέσον της ερήμου, είδε την Περσεφόνη να λούζεται, και τον Δία να παραμονεύει ως δράκων για να την αρπάξει από πόθο, καθώς και τον διαμελισμό του Διονύσου από τους Τιτάνες.

Αυτά και άλλα πολλά είδε η φτερωτή Ευδοξία, από την ιστορία, τη μυθολογία, και τα πρόσφατα καθημερινά μαγικά συμβάντα, στον δρόμο της για να βρει την ψυχή. Θα τα καταφέρει άραγε;

Όμως στη διαδρομή της προχωρά ή πετά επί της περιφέρειας του κύκλου, διότι αν πέσει εντός η εκτός αυτού, θα σπάσει τα όρια και θα χαθεί, διότι εκεί σταματά το ανθρώπινο όριο , το πεπραγμένο και αρχίζει η υπερλογική, γιατί με αυτήν , με την μη ευκλείδεια αντίληψη, δεν υπάρχει ο ασφυκτικός κλοιός του πνιγερού κύκλου.

Το αριστουργηματικό αυτό βιβλίο της Ελένης Λαδιά είναι ένας στοχασμός πάνω στην πορεία της ανθρώπινης ψυχής, στο να γνωρίσεις τον εαυτό σου που ισοδυναμεί με το να ρίξεις φως στην ψυχή σου, την φύση και την προέλευσή της, ένας στοχασμός πάνω στην φύση και την τέχνη που συνυφαίνονται με το τυχαίο, ένας στοχασμός για τον έρωτα, για τη ζήλεια ,για τη μοναξιά ,για τον φόβο , για την αποστασία, για τον πειρασμό, για την μνήμη που είναι κατασκευασμένη από διανόηση, αισθησιασμό ή λαγνεία , για την αχαλίνωτη φαντασία, για την έμπνευση που δεν είναι προϊόν λογικής, για την κοσμογονική αμορφία, για την ομορφιά που είναι η αρμονία των αντιθέσεων σύμφωνα με τον Ηράκλειτο, για τη γνώση που είναι ανάμνηση, για τον αιώνιο χρόνο, για τα αναρίθμητα και παράλληλα σύμπαντα, για την κατοπτρομαντεία, για το κάτοπτρο που είναι η τομή των δύο κόσμων ,ένα matrix, για τη δολιότητα του κατοπτρισμού ,για τις μεταμορφώσεις των ανθρώπων σε ορυκτά ,δένδρα και άνθη ,για τα θολωτά μυστήρια, για τα θαυμαστά και τα φανταστικά, για τη μάχη του Μαραθώνα όπου έσμιξαν μυθολογικά παράδοξα και άγρια πραγματικότητα , για τους νεκρούς και ζωντανούς ήρωες, για τους νεκρούς που μπορούν να χαρούν και χαιρόνται περισσότερο από τους ζωντανούς γιατί η θλίψη είναι αβάσταχτη, για τη μαύρη μαγεία, για τη μυθολογία που δείχνει με τρόπο ανάγλυφο τον βαθύτερο πυρήνα της ψυχικής ζωής και της ψυχολογίας, για τις καλές και κακές ψυχές, για τις ψυχές των δένδρων και των ανθρώπων, για την σύμφυση ανθρώπων και δένδρων, για τα πουλιά ,τα ζώα και τα φυτά που ακούν και μιλούν , για το κακό που είναι βαρύ αλλά και τον καθαρτήριο ρόλο του καλού, για την ένωση του καλού με το κακό , για τον Χριστοδιάβολο , για την αιώνια επιστροφή ,για τη μεγάλη φιλοσοφία και θεολογία του ορφισμού, για τον θάνατο που είναι χωρισμός και αντιστρόφως και τέλος για το φρικώδες: «Αι ψυχαί οσμώνται καθ' Άιδη».Τι ανιχνεύουν οι ψυχές, τι οσμίζονται στον Άδη ; Τι τέλος πάντων έχει αυτό το Κακό και μας προσελκύει;

Μια γραφή καινούρια και ώριμη, εικόνες ατίθασες ,θέματα τόσο μοναδικά .Ένας κόσμος που ξεπήδησε ,θαρρείς απ' την πένα ,αυτούσιος , δίχως να διεκδικεί προγόνους ή να αποδέχεται κάποια παράδοση. Λέξεις που βοήθησαν την συγγραφέα **Ελένη Λαδιά** να διαστείλει την ψυχή της , να απομαγνητίσει τη σιωπή , για να μπορέσει να διασχίσει τις αβύσσους που την χωρίζουν από το Άδυτον του κόσμου. Ένας κόσμος χειραφετημένος , όπου δημιουργούνται παράξενες ωσμώσεις, ανάμεσα στα όντα ,τα ζώα και τα αντικείμενα και όπου συντελούνται τρυφερές αληθινές διεργασίες. Λέξεις που σηματοδοτούν τους εσωτερικούς και μυστικούς δρόμους, διανοίγοντας την οδό του άλλου χώρου, του

απρόσιτου , του ανέγγιχτου ,του χώρου του αναπόδεικτου ,του ανείπωτου ,του αχαρτογράφητου ,του άδηλου, του απαγορευμένου.

Μια γραφή που κυφορεί συνεχώς , καθώς ιδέες, όνειρα, οράματα , εκλάμψεις, σκέψεις, λέξεις ρέουν με τρόπο αυτονόητο ,αφήνοντας πάνω στο φως της πραγματικότητας το καταστάλαγμα τους, τις σκιές και τα φαντάσματα και τα πνεύματα που φέρουν το οικόσημα του δικού τους, παράξενου και υπόγειου, οίκου...

Ένας βιβλίο-ύμνος για τη μυθολογία και την ιστορία ,ένας ύμνος για τους αγαπημένους μας νεκρούς ,γιατί οι νεκροί είναι περήφανοι ,δεν ενοχλούν τους ζωντανούς ,για αυτό πρέπει να τους σκεφτόμαστε καθημερινώς και επιμόνως και μόνον τότε μας επισκέπτονται στα όνειρά μας.

Ο Λάο Τσε έλεγε: «Στάσου εκεί όπου αρχίζει

το σκοτάδι της ύπαρξης και φώναξε στο κενό.

Σίγουρα θα σου απαντήσει...»

Πρόκειται για Αριστούργημα.

Η Ελένη Λαδιά γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Σπούδασε Αρχαιολογία και Θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ασχολείται με την λογοτεχνία από την εφηβική της ηλικία. Έχει γράψει μυθιστορήματα, διηγήματα, δοκίμια και αρχαιολογικά βιβλία.

Στα Γράμματα εμφανίσθηκε το 1973 με την συλλογή διηγημάτων «Παραστάσεις Κρατήρος». Έχει τιμηθεί με το β κρατικό βραβείο το 1981 για τον «Χάλκινο Ύμνο» (διηγήματα), με το βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών το 1991 για την «Ωρογραφία» (διηγήματα, βιβλίο που ήταν υποψήφιο και για το ευρωπαϊκό βραβείο του 2006,) καθώς και με το κρατικό βραβείο το 2006 για το βιβλίο «Η Γυναίκα με το πλοίο στο κεφάλι».

Διηγήματά της έχουν μεταφρασθεί στα αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, γεωργιανά και εβραϊκά, το μυθιστόρημα «Χι ο Λεοντόμορφος» στα σερβικά, ενώ η «Χάρης» (μυθιστόρημα) «Η γυναίκα με το πλοίο στο κεφάλι» (νουβέλα) και η «Αποσπασματική Σχέση» (μυθιστόρημα) στα ρουμανικά. Έχουν εκδοθεί μέχρι τώρα 50 βιβλία της.

Έχει μεταφράσει, σε συνεργασία με τον ποιητή Δ.Π. Παπαδίτσα, τα έργα «Ορφικοί Ύμνοι», «Ομηρικοί ύμνοι» (το βιβλίο κυκλοφόρησε και στα φιλανδικά) και την «Νέκυια – Ομήρου Οδύσσειας λ'». Από τα ρωσικά μετέφρασε, σε συνεργασία με την Τατιάνα Ντίκο, τις «Σημειώσεις από το Υπόγειο» του Φ. Ντοστογιέφσκι και από τα γερμανικά «Το Ιερόν» του Ρούντολφ Όττο, σε συνεργασία με την Ιωάννα Παπαϊωάννου.

Κείμενά της δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά της χώρας (έντυπα και ηλεκτρονικά).

Από τις εκδόσεις Gema κυκλοφορούν επίσης τα βιβλία της «Τα ψυχομαντεία και ο υποχθόνιος κόσμος των Ελλήνων», «Μυθολογικά παράδοξα και ένα διήγημα» και «Οι Έλληνες παιδιά στην αρχαιότητα».

Γράφει: Ο Κώστας Τραχανάς